

Mannerheimin Lastensuojeluliiton PerhePesä-toiminta vanhempien kokemana
”TUNTUU SEMMOSELTA YHTEISELTÄ ASIALTA”

Niina Polojärvi ja Johanna Rieki
Opinnäytetyö, syksy 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Pohjoinen, Oulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Polojärvi, Niina & Riekk, Johanna. Mannerheimin Lastensuojeluliiton PerhePesä-toiminta vanhempien kokemana: ”Tuntuu semmoselta yhteiseltä asialta”. Diak pohjoinen, Oulu. Syksy 2012. 53 s, 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyön tarkoitus oli kuvata Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirin PerhePesä-toiminnassa käyvien vanhempien kokemuksia PerhePesä-toiminnasta. Tavoitteena oli saada tietoa, jota pystytään hyödyntämään PerhePesä-toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyö oli osana Oulussa toteutettavaa ehkäisevän työn kärkihanke ES-KOa ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Voimaperhe-hanketta. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry. Aineisto kerättiin PerhePesän tiloissa Oulun Meri-Toppilan asuinalueella keväällä 2012. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella menetelmällä ja aineisto kerättiin lomakekyselyllä ja teemahaastattelulla. Lomakekyselyitä palautettiin 15 kappaletta ja teemahaastatteluun osallistui viisi haastateltavaa. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tuloksien mukaan PerhePesän toimintaan oltiin pääosin tyytyväisiä ja sen koettiin tukevan asuinalueella asuvia lapsiperheitä. PerhePesä koettiin paikaksi, jonne oli helppo tulla ja jossa lapsetkin viihtyivät. Vanhemmat kokivat sekä heidän itsensä että lasten hyötyvän toiminnasta. Tärkeiksi asioiksi nousivat muiden vanhempien ja lasten tapaaminen, vanhemmuuteen liittyvistä asioista puhuminen sekä lasten mahdollisuus leikkiin toisten lasten kanssa.

Asiasanat: hyvinvointi, sosiaalinen pääoma, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Polojärvi, Niina & Riekkö, Johanna. What kinds of experiences parents get from the operation of PerhePesä in the Mannerheim League for Child Welfare in Oulu. Oulu, autumn 2012. 53 p, 5 appendices. Language: Finnish. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis was commissioned by the local association of the Mannerheim League for Child Welfare, Finland. The thesis was carried out in cooperation with PerhePesä in Meri-Toppila residential area in Oulu. The meaning of the study was to describe parents' experiences of the operation of PerhePesä. The aim was to get information which can improve the operation of PerhePesä.

This study was a part of Mannerheim League for Child Welfare project called Voimaperhe. That was a part of a preventative work pilot project ESKO in Oulu. The cooperation partner of the thesis was Mannerheim League for Child Welfare in Pohjois-Pohjanmaa district. The material of the thesis was collected in 2012 in PerhePesä. The qualitative research paradigm was applied in this study. The research data were collected by using the questionnaire and the theme interviews. 15 questionnaires were returned and five parents took part in theme interviews. The material was transcribed and analyzed by inductive content analysis.

The results showed that most of the parents were satisfied with the project PerhePesä. The project PerhePesä supported families with children in the residential area. The parents felt that PerhePesä was an easy place to come to and where also children liked to be in. The parents also felt that PerhePesä served them well. The most important thing in PerhePesä was that parents and children could see each other, discuss parenthood and children had an opportunity to play with other children.

Keywords: welfare, social capital, qualitative research

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTI	8
2.1 Lapsiperheiden hyvinvointi Suomessa	9
2.2 Kolmas sektori hyvinvoinnin tuottajana.....	11
3 YHTEISÖLLISYYS ELI SOSIAALINEN PÄÄOMA	13
3.1 Yhteisöllisyyden määrittely	13
3.2 Sosiaalisen pääoman määrittely.....	14
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	17
4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	17
4.2 Laadullinen tutkimus.....	17
4.3 Tutkimusympäristö	18
4.4 Aineiston kerääminen.....	19
4.4.1 Lomakekysely	20
4.4.2 Teemahaastattelu	21
4.5 Aineiston analysointi.....	22
5 TULOKSET	25
5.1 Toimintamuoto kohtaa perheiden tarpeet.....	25
5.2 Yhteisö tukemassa vanhemmuutta	27
5.3 Leikki osana lasten sosiaalistumista.....	28
5.4 Vanhemmat vaikuttamassa toiminnan sisältöön.....	29
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA TUTKIMUKSEN EETTISYYS	32
7.1 Opinnäytetyön luotettavuus.....	32
7.2 Tutkimuksen eettisyys	33
8 POHDINTA	36

8.1 Pohdintaa yhteisöllisyydestä	36
8.2 Pohdintaa vertaisuudesta	38
8.3 Aikaisemmat opinnäytetyöt.....	39
8.4 Pohdintaa opinnäytetyöstä	40
LÄHTEET	42
LIITTEET	47
LIITE 1: Tiedote opinnäytetyöstä.....	47
LIITE 2: Kysely PerhePesä-toiminnasta	48
LIITE 3: Teemahaastattelun teemat ja kysymykset	51
LIITE 4: Luokittelu, esimerkki 1	52
LIITE 5: Luokittelu, esimerkki 2	53

1 JOHDANTO

Mannerheimin Lastensuojeluliitto aloitti marraskuussa 2011 Oulun Meri-Toppilassa matalan kynnyksen periaatteeseen perustuvan PerhePesä-toiminnan osana Voimaperhe-hanketta. PerhePesä mahdollistaa asuinalueen vanhempien ja lasten kohtaamisen, mutta samalla pyrkii tukemaan vanhemmuutta ja vanhempien välillä tapahtuvaa vertaisuutta.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry:n kehittämä Voimaperhe-hanke on osa Oulussa toteutettavaa ehkäisevän työn kärkihanke ES-KOa. Voimaperhe-hankkeen tavoitteena on tukea oululaisten lapsiperheiden hyvinvointia ja kehittää uusia toimintamalleja ja työmenetelmiä heidän kanssaan tehtävään työhön. Voimaperhe-hanke lähti kehittämään matalan kynnyksen koontumispaikkaa lapsiperheille. Toiminta sijoitettiin Oulun Meri-Toppilan asuinalueelle, koska alue on koettu haastavaksi sen väestörakenteen ja rauhattomuuden vuoksi. Meri-Toppilan asuinalueella vuokra-asuntojen määrä alueen kaikista asunnoista on huomattavan suuri (Ouluinfo.fi i.a).

PerhePesä-toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri oli toivonut meiltä toiminnan kartoittamista. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata vanhempien kokemuksia PerhePesä-toiminnasta ja selvittää perhekahvilan merkitys siellä käyville vanhemmille. Tavoitteena oli tuottaa tietoa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirille PerhePesän toiminnasta.

Kiinnostuimme Mannerheimin Lastensuojeluliiton tarjoamasta opinnäytetyöaiheesta, koska koimme opinnäytetyön olevan hyödyksi matalan kynnyksen toiminnan kehittämisessä. Ajattelemme, että ennaltaehkäisevää toimintaa tulisi lisätä lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuvissa palveluissa. Oulussa väestönkasvu on nopeaa ja Tilastokeskuksen mukaan Oulun seudun väkiluku voi kasvaa jopa kolmanneksella vuoteen 2040 mennessä (Tilastokeskus 2007).

Teoriaosuudessa käsittelemme lapsiperheiden hyvinvointia ja mitä se on tämän päivän Suomessa. Yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne vaikuttavat perheiden hyvinvointiin ja heijastuvat siten lasten elämään. Perheiden hyvinvointia horjuttavat lukuisat eri tekijät. Tekstissä nostamme esille muun muassa työttömyyden ja sitä usein seuraavan taloudellisen tilanteen heikentymisen mukanaan tuomia hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten syrjäytymisen.

Yhteisössä tapahtuva ihmisten välinen vuorovaikutus ja luottamus muodostavat sosiaalista pääomaa, ja tämän johdosta otimme käsitteen tarkempaan tarkasteluun. Sosiaalinen pääoma on noussut viime vuosikymmeninä varsin suosituksi käsitteeksi osana yhteiskunnallista ja talouspoliittista keskustelua, sillä on havaittu, että sosiaalisella pääomalla on vaikutusta sekä hyvinvoinnin muodostumiseen että talouden kehitykseen. Sosiaalinen pääoma on ollut esillä talous- ja yhteiskunnallisessa keskustelussa jo 1800-luvulta lähtien, mutta nykyisen kaltaisen keskustelun taustalla ovat sosiologit James Coleman, Pierre Bourdieu ja Robert Putnam. (Ruuskanen 2002, 6.)

2 LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTI

Hyvinvointia tutkittaessa kiinnostus kohdistuu ihmisten hyvinvointia tukeviin ja yhteisöllisyyttä kiinnipitäviin tekijöihin. Hyvinvointia voidaan mitata elintaso eli asumista, koulutusta, terveyttä, tuloja ja varallisuutta kuvaavilla mittareilla, mutta sillä on myös subjektiivinen ulottuvuus. Subjektiivinen hyvinvointi koostuu koe- tusta elämän laadusta sekä onnellisuudesta ja sitä on vaikeampi mitata. (Törrö- nen 2012, 33.)

Yksi edelleen käytetty tapa määritellä hyvinvointia on Erik Allardt'n vuonna 1976 kehittämä tarveteoreettinen hyvinvoinnin luokittelu. Luokittelu muodostuu kol- mesta englanninkielisestä sanasta Having, Loving ja Being. Having eli elintaso sisältää työllisyyden, tulot, terveyden, asumisen ja koulutuksen. Loving eli yhtei- syyssuhteet tarkoittaa perhe- ja ystävyysuhteita. Being eli itsensä toteuttami- nen muodostuu ihmisen kokemuksista omaan elämään vaikuttamisesta, mie- lenkiintoisista elämän sisällöistä ja korvaamattomuudesta. (Törrönen 2012, 33– 34; Allardt 1998, 38–39.)

Allardt'n tarveteoreettinen hyvinvoinnin luokittelu ottaa huomioon vain ihmisen tarpeet jättäen huomioimatta hänen mahdollisuutensa toteuttaa tarpeitaan. Ih- misen mahdollisuuden toteuttaa hyvinvointiaan olemassa olevilla resursseillaan mahdollistaa resurssiteoreettinen ajattelu. Resurssiteoreettinen hyvinvointikäsi- tys tulee esille ranskalaisen Pierre Bourdieun pääomakeskusteluissa. Bourdie- un mukaan hyvinvointi voidaan jakaa kulttuuriseen, taloudelliseen ja sosiaali- seen pääomaan, jotka ilmentävät luottamuspääomaa. Luottamuspääoma kuvaa yhteiskunnan toimintaa ja ihmisten luottamussuhteita muihin ihmisiin. (Törrönen 2012, 34.)

2.1 Lapsiperheiden hyvinvointi Suomessa

Suomalaisissa hyvinvointitutkimuksissa lapsiperhe määritellään yleensä yhden tai kahden vanhemman tai huoltajan sekä vähintään yhden alle 18-vuotiaan lapsen kokonaisuudeksi (Sauli & Salmi 2001, 23; Törrönen 2012, 14; Tilastokeskus 2012). Ihmisen kokemaan hyvinvointiin liittyy tärkeänä osana perhe ja työ. Kun nämä ovat tasapainossa keskenään, voidaan hyvin. Riskin hyvinvoinnille aiheuttavat perheen ja työn yhteensovittamisen vaikeudet. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 38.)

Törrösen (2012) mukaan suurin osa äideistä jää vanhempainvapaan jälkeen hoitovapaalle, miesten ollessa työelämässä. Lapsiperheissä vallitseviin arvoihin 2000-luvulla liittyy lasten hoitaminen kotona, joka korostaa osaltaan myös perhemyönteisyyttä. Perhemyönteisyyden eli familismin ydin muotoutuu kotiäitiyteen ja hyvään vanhemmuuteen liittyvistä keskusteluista. Keskusteluissa kotihoito mielletään vapaaehtoiseksi, vaikka vanhempien ensisijaisuutta hoitajina pidetään ihanteena ja siitä poikkeava voi joutua perustelevaan valintojaan. (Törrönen 2012, 56.)

Kotiin jäävien äitien urakehitys yleensä hidastuu, ja he jäävät työelämän ulkopuolelle. Ristiriitaa voi aiheuttaa tilanne, jossa nainen on kotona tiedostaen koti työnsä arvokkuuden, mutta samalla häntä voi huolestuttaa tuleva työura ja oma kehitys. Kotiin jäävän vanhemman hyvinvointiin liittyy vahvasti se, miten häneen kotivanhempana suhtaudutaan ja miten hän onnistuu lapsiperheen arjen hallinnassa. (Törrönen 2012, 55.)

Kaikille paluu työelämään kotihoidon jälkeen ei ole itsestäänselvyys, mutta useimmille taloudellinen pakko. Osalla vanhemmista voi olla vaikeuksia työllistyä uudelleen pitkän kotona olon jälkeen. Tällöin he hakeutuvat useimmiten opiskelemaan, työllisyyskursseille tai ovat työharjoittelussa osa-aikatyössä lyhyitä jaksoja. Kotona lapsia hoitaneen vanhemman työelämään tai opiskeluun paluu muuttaa voimakkaasti lapsiperheen arkea. Työn ja opiskelun lisäksi jou-

dutaan tekemään vielä kotityötkin, mikä vähentää vanhempien yksilöllistä harrastamista, vapaa-ajan kuluessa perheen parissa. (Törrönen 2012, 56–57.)

Lapsiperheiden kokemalla työttömyydellä ja taloudellisella tilanteella on välitön yhteys. Työttömyys aiheuttaa lapsiperheissä paitsi epävarmuutta toimeentulosta, mutta vaikuttaa myös perheen kokemaan turvallisuuden ja luottamuksen tunteeseen. Lapsiperheiden huono-osaisuus ja lasten sekä nuorten pahoinvointi on nähtävissä lastensuojelutilastoissa. (Helminen 2006, 20, 30.) Vuonna 2010 kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna 17 064 lasta ja nuorta. Määrä on kasvanut yhden prosentin edellisvuoteen verrattuna. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012.)

Lapsiperheiden hyvinvointierot kasvoivat Suomessa jo 1990-luvun alun taloudellisen laman myötä. Hyvinvointierot näkyivät tällöin muun muassa tuloerojen kasvuna varakkaiden ja alimpien tuloluokkien välillä. Lapsiperheet kuuluivat entistä useammin alimpiin tuloluokkiin. (Törrönen 2012, 22–24.) Absoluuttisen köyhyyden sijaan puhutaan suhteellisesta köyhyydestä, joka tarkoittaa yksittäisen lapsiperheen tulojen vertaamista lapsiperheiden keskimääräiseen tulotason. Perheiden suhteellinen köyhyys, sosiaaliset ongelmat ja syrjäytyminen sekä työttömyys luovat lapsiköyhyyttä, jossa tulot ovat alle 60 prosenttia keskitulosta. Köyhiä ovat siis ne lapsiperheet, joiden tulot jäävät köyhyysrajan alapuolelle. Haavoittuvaisimpia näille ovat yksinhuoltajaperheet. (Helminen 2006, 19.)

2000-luvulle tultaessa työttömyys Suomessa on lisääntynyt yritysten siirtäessä tuotantoaan maihin, joissa työvoima on halvempaa. Pitkittyessään työttömyys jättää jäljet yksilön henkisiin ja sosiaalisiin voimavaroihin sekä talouteen. Työttömyys lisää myös syrjäytymisen uhkaa. Työttömyys ja lapsiperheiden taloudelliset ongelmat näkyvät lasten elämässä vanhempien väsymyksenä, mielialan muutoksina ja parisuhdeongelmina. Tämä voi aiheuttaa lapsille esimerkiksi masennusta tai koulusuoritusten heikkenemistä. (Törrönen 2012, 22–24; Sauli 2001, 37.)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2011 kaikista kahden huoltajan lapsiperheitä 70 prosenttia oli työllisiä. Pääsääntöisesti alle kolmevuotiaita lapsia kotona hoitamassa oli äiti, isän ollessa töissä. Vanhempien kotiin jäämisen suhteen asetelma on hyvin perinteinen. Nuorimman lapsen ollessa alle yksivuotias lapsiperheistä neljä viidestä oli sellaisia, joissa äiti hoiti lapsia kotona ja isä oli työssä. Joka toisessa perheessä äitikin palasi työelämään nuorimman lapsen ollessa yksi-kaksivuotias. Nuorimman lapsen ollessa kolmi-kuusivuotias, 76 prosentissa kahden vanhemman perheistä molemmat olivat työelämässä ja kouluikäisten lasten vanhemmista työelämässä oli 83 prosenttia. Perheitä, joissa isä jäi kotiin hoitamaan alle kolmevuotiaita lapsia ja äiti palasi työelämään, oli vuonna 2011 neljä prosenttia. (Suomen virallinen tilasto i.a.)

Kuitenkin tänä päivänä voidaan sanoa, että lapsiperheistä suurin osa voi suhteellisen hyvin. Heidän kokemaansa taloudellista eriarvoistumista yritetään estää lapsiperheille suunnatuilla tulonsiirroilla, kuten lapsilisällä. Sosiaali- ja terveysalan palveluverkosto on Suomessa laaja, ja se pyrkii osaltaan tukemaan lapsiperheiden arkea. Taloudellisen tuen lisäksi lapsiperheiden kulttuurista, henkistä ja sosiaalista pääomaa tukee kodin lisäksi julkiset instituutiot, kuten päiväkotit ja neuvolat sekä seurakunnat ja kolmannen sektorin toimijat. (Helminen 2006, 28–29.)

2.2 Kolmas sektori hyvinvoinnin tuottajana

Järjestöt edistävät kansalaisten yhteydenpitoa, tiedonvälitystä, kerhotoimintaa sekä virkistys- ja harrastustoimintaa. Järjestöjen tarjoamat palvelut ovat tärkeitä nimenomaan niiden ennaltaehkäisevän ja jälkihoidollisen työn vuoksi ja niiden tulisivatkin täydentää kuntien julkisia palveluita. Järjestöjen tuottamien palveluiden avulla vähennetään julkisten palveluiden kuormittumista. Järjestöjen kautta kansalaiset voivat saada osallistumisen kokemuksia ja samalla lisätä omaa elämänsisältöään. (Möttönen 2002, 127.)

Paikallisten verkostojen kautta muodostuu sosiaalista pääomaa. Kuntien ohella kolmas sektori on merkittävä ryhmä paikallisten verkostojen luomisessa. Järjes-

tötoiminnan tärkeyttä sosiaalisen pääoman muodostajana voidaan tarkastella kahdella eri tavalla. Yksi tapa on mitata sosiaalisen pääoman määrää sen mukaan, kuinka aktiivisesti kansalaiset toimivat järjestötoiminnassa. Toisen näkökulman mukaan sosiaalinen pääoma on kytköksissä alueella tapahtuvaan kehitykseen. Tällöin puhutaan alueellisesta sosiaalisesta pääomasta, jonka muodostumisessa järjestöillä on merkittävä rooli. (Möttönen 2002, 120–121.)

Kolmannen sektorin järjestämällä vapaaehtoistoiminnalla on merkitystä hyvinvoinnin lisääntymiseen. Vapaaehtoistoiminnan avulla tuotetaan sosiaali- ja terveyspalveluita, mutta kansalaistoimintaan osallistuminen mahdollistaa myös sosiaalisen pääoman muodostumista ja keskinäisen luottamuksen lisääntymistä. (Hyypä 2002, 73.)

3 YHTEISÖLLISYYS ELI SOSIAALINEN PÄÄOMA

3.1 Yhteisöllisyyden määrittely

Ihmistä ei ole luotu elämään yksinäisyydessä, vaan ihmisellä on tarve kuulua johonkin yhteisöön ja tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on. Pahimmillaan yksinäisyys voi masentaa ja aiheuttaa mielenterveysongelmia, altistaa terveysongelmille sekä johtaa toimeentulo-ongelmiin. Harjun (2010, 75–77) mukaan suomalainen tarvitsee yhteisöllisyyttä, mutta liian sitova yhteisö ei tähän sovi. Tulevaisuudessa menestyvät yhteisöt ovat ihmisen erilaisuuden ja persoonallisen läsnäolon sallivia.

Järjestäytyneet ryhmät parantavat jäsentensä hyvinvointia. Tämä oletus on perustana ihmisen sosiaalisuuden motivaatiolle, koska ihmisellä on tarve saada toisten kunnioitusta ja tunnustusta toiminnalleen. Yhteisöissä ihmiset toimivat yleensä tiettyjen normien ja käytäntöjen mukaan sekä sitoutuvat niihin. Ryhmiin sitoutuneet jäsenet ajattelevatkin usein ryhmänsä näkökulmasta me-muodossa. (Mäkelä & Tuomela 2011, 88.)

Yhteisö on ryhmä, jonka jäsenillä on jotain yhteistä. Nykyinen elämäntapa ohjaa ihmisiä hakemaan yhteisöstä turvaa ja samankaltaista yhteenkuuluvuuden tunnetta kuin entisaikaan. Yhteenkuuluvuuden tunne muotoutuu konkreettisesti toiminnassa ja vuorovaikutuksessa sekä sitä mukaa, kun tietoisuus yhdistävästä asiasta lisääntyy. Yhteenkuuluvuuden kautta heijastuu osallistujan suhde toiminnan tarkoitukseen sekä muihin jäseniin. Mitä tärkeämmäksi yksilö tuntee oman yhteisönsä olemassaolon, sitä tärkeämmäksi hän kokee toiset samoin ajattelevat. (Eskola & Jauhiainen 1994, 46–47.)

Yhteisöllisyys on kansalaisryhmissä tapahtuvaa aktiivista toimintaa, johon osallistuminen tapahtuu omasta tahdosta. Kansalaisryhmät voivat muodostua pitkällisen tarpeen seurauksena, äkillisen tilanteen kautta tai kuulua osaksi virallista järjestelmää. (Hyyppä 2002, 113.) Erilaisissa aktiviteeteissa mukana oleminen

tuottaa ihmisille uusia kokemuksia. Nämä kokemukset muodostavat tietoa, kykyjä ja taitoja selviytyä ympäristön haasteista. Opiskelemalla näitä tietoja ei voi saavuttaa, vaan ne muodostuvat fyysisessä todellisuudessa. (Harju 2010, 65.)

3.2 Sosiaalisen pääoman määrittely

Yhteisesti hyväksytyt käytänteet ja säännöt sekä instituutiot muodostavat sosiaalista pääomaa, jonka avulla yksilöt kykenevät vahvistamaan vuorovaikutustaan. Usein etsitään ja sitoudutaan yhteisöön, jossa yksilöiden kesken vallitsee yhteisymmärrys ja samanmielisyys. Sosiaalisen pääoman ollessa heikkoa yhteisiin pyrkimyksiin pääseminen voi olla hankalaa. (Törrönen 2012, 40–41.)

Sosiaalisen pääoman kautta yksilöt ymmärtävät riippuvuutensa toisia yksilöitä kohtaan. Osallistumisen kautta yksilöille muodostuu kyky huomioida tekemisissään myös toiset yhteisön jäsenet. Viime vuosikymmeninä on alettu korostaa sosiaalisen pääoman merkitystä osana ihmisten hyvinvointia, sillä tutkimukset ovat osoittaneet, että yhteisöjen hyvät vuorovaikutussuhteet vaikuttavat yksilön elämänlaatuun, terveyteen ja pitkään elinikään. (Ruuskanen 2002, 7; Kajanoja 2003, 192.) Sosiaalisen pääoman käsite on kuitenkin monitasoinen, eikä sille ole pystytty luomaan yhtenäistä määritelmää (Ellonen & Korkiamäki 2006, 223).

Sosiaalinen pääoma voidaan jakaa kahteen toisista poikkeavaan näkökulmaan: yhteisöllisyyttä ja institutionaalisuutta korostavaan näkökulmaan. Yhteisöllisessä näkökulmassa ihmisillä on vapaus muodostaa sosiaalisia verkostoja, joiden avulla he pystyvät lisäämään omaa sosiaalista pääomaansa. Institutionaalisessa näkökulmassa valtiollinen politiikka ja sen rakenteet ohjaavat sosiaalisten suhteiden muodostumista ja vaikuttavat siten sosiaalisen pääoman muodostumiseen. (Ellonen & Korkiamäki 2006, 223–224.)

Sosiaalitieteissä sosiaalisen pääoman käsite yhdistetään henkilöihin Pierre Bourdieu, Robert Putnam ja James Coleman. Bourdieun teoriassa sosiaalisella pääomalla vaikutetaan yhteiskunnan jakautumiseen yhdessä taloudellisen ja kulttuurisen pääoman kanssa. Bourdieun mukaan sosiaalista pääomaa muo-

dostuu samankaltaisissa, toisia henkilöitä tai organisaatioita arvostavissa verkostoissa. Tällaisiin poissulkeviin yhteisöihin tai sisäpiireihin jäseneksi pääseminen erottaa jäsenen ulkopuolisista, ei-toivotuista henkilöistä. (Ellonen & Korkiamäki 2006, 224; Ruuskanen 2002, 16.)

Putnamin mukaan sosiaalinen pääoma muodostuu verkostoista, luottamuksesta ja sosiaalisista normeista. Sosiaalinen pääoma näyttäytyy aktiivisena yhdistystoimintana, oman alueen asioiden seuraamisena ja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisena. Sosiaalisessa pääomassa keskeisintä ovat kansalaisaktiivisuus, kansalaishyveet ja yhteisöllinen perusrakenne. Sosiaalinen pääoma ei rakennu vain tiettyinä aikakautena vaikuttavista verkostoista, vaan historiallisesti kehittyneiden ja vakiintuneiden sosiaalisten käytänteiden myötä. (Ruuskanen 2002, 13; Ellonen & Korkiamäki 2006, 224.)

Colemanin mukaan keskeisintä sosiaalisessa pääomassa ovat sosiaaliset verkostot, ja tähän tarvitaan tiivis yhteisö, joka muodostaa normeja ja ylläpitää niitä. Vastavuoroisuuden velvoitteen, normien sekä tiedon kulun Coleman nimeää sosiaalisen pääoman keskeisiksi muodoiksi. Kaikki nämä sosiaalisen pääoman muodot helpottavat toimijoiden eli yksittäisten henkilöiden tai organisaatioiden toimintaa. Myös sosiaalinen pääoma on tuottavaa toimintaa, joka mahdollistaa sellaisten päämäärien saavuttamisen, joiden saavuttaminen ei ilman sosiaalista pääomaa olisi mahdollista. (Coleman 1990, 306–311; Ellonen, Kivivuori, Korkiamäki, Kääriäinen, Rostila 2005, 28–29.)

Sosiaalisesta pääomasta käytyä keskustelua osana hyvinvointipolitiikkaa, ovat hallinneet erityisesti Putnamin määrittelemät sosiaalisen pääoman käsitteet. Putnam on korostanut luottamuksen yleistymisen vaikuttavan hyvinvoinnin syntymiseen. Luottamusta tukee myös Bourdieun väittäminen siitä, että luottamus muodostuu erityisesti henkilöihin, jotka tunnetaan entuudestaan tai joihin pystytään samaistumaan. (Ruuskanen 2002, 20–21.)

Ruuskanen (2002, 20–21) mainitsee esimerkkinä suomalaisten kokeman luottamuksen, joka kohdistuu yleisimmin omaan perheeseen ja lähipiiriin, kun taas ulkomaalaisiin ja muuten omasta yhteisöstä poikkeaviin ihmisiin luotetaan vä-

hemmän. Luottamuksen muodostuminen vain omiin läheisiin ja vertaisiin tuo esille sosiaalisen pääoman käänteisen puolen. Luottamus ei ylety tasaisesti joka puolelle yhteiskunnassa ja pahimmillaan se luo erilaisten ryhmien välille jyrkkiä konflikteja.

Hyyppä (2002, 60–61) on tarkastellut ja vertaillut yhteisöpääoman merkitystä suomen- ja ruotsinkielisten terveyteen. Hän havaitsi tutkimusryhmänsä kanssa, että yhteisössä vallitseva epäluottamus vaikutti heikentävästi ihmisten terveyteen. Suomenkielisistä merkittävästi suurempi joukko oli kertonut luottavansa toisiin ihmisiin vähemmän. Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että yhdistys-, kerho- ja harrastustoiminnasta muodostunut sosiaalinen verkosto ja yhteneväisyyden tunne pidentää ihmisten elinikää ja suojaa sairauksilta.

Putnamin mukaan nopea yhteiskunnallinen muutos ja erityisesti kaupunkiin muuttaminen vaikuttavat sosiaaliseen pääomaan heikentävästi, koska luottamukselliset ystävyysuhteet vähenevät ihmisten välillä (Hyyppä 2002, 98–99). Kajanoja (2003, 200) toteaa myös tietoyhteiskunnan ja kansalaisia yhdistävien asioiden vähentymisen vaikuttavan omalta osaltaan sosiaalisen pääoman rapautumiseen.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että ihmiset ovat kaupunkiin muuttaessaan suhteellisen terveitä ja hyvinvoivia, mutta kaupungissa asuessaan heidän hyvinvointinsa taso vähenee. Vielä ei ole pystytty osoittamaan, mitkä erityispiirteet aiheuttavat hyvinvoinnin rapautumista. Hyyppä (2002, 98–99) arvelee, että kaupungissa ihmisten yhteisöllisyyden vähentyessä myös ihmisten terveydentila ja hyvinvoinnin taso laskee. Vaikka suomalaisten hyvinvointi ja terveys ovat kasvaneet toisen maailmansodan jälkeen, talkoohenki on vähentynyt ja hyvinvointi hiipumassa.

Käsitteiden monitasoisuuden ja näkökulmaerojen taustalta voidaan kuitenkin löytää yhteneväinen käsitys sosiaalisen pääoman kytkeytymisestä sosiaalisiin verkostoihin, normeihin ja luottamukseen. Sosiaalinen pääoma on ymmärretty sosiaalisesti voimavaraksi, jota muodostuu ja kehittyy ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. (Ellonen & Korkiamäki 2006, 223–224.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata vanhempien kokemuksia PerhePesä-toiminnasta. Tavoitteena oli saada tietoa, jonka avulla voidaan kehittää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry:n PerhePesä-toimintaa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä olivat

1. Mikä merkitys PerhePesä-toiminnalla on vanhemmille heidän kokemustensa mukaan?
2. Mikä merkitys PerhePesä-toiminnalla on lapsille vanhempien kokemusten mukaan?
3. Millaista toimintaa vanhemmat toivovat PerhePesään?

4.2 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin laadullista tutkimusmenetelmää käyttämällä. Tällä tavoin koimme saavamme kävijöiden kokemukset parhaiten selville. Laadullista tutkimustapaa käyttämällä ei pyritä tilastolliseen yleistämiseen, vaan sen avulla on mahdollista ymmärtää ja selittää tutkittavaa ilmiötä syvällisemmin. Laadullinen tutkimus antaa mahdollisuuden kuvata tarkemmin ihmisten kokemuksia ja näkemyksiä yleistämättä niitä. Tutkimustulokset kuvataan lukujen sijaan sanoin ja lausein. (Kananen 2008, 24–25.)

Laadullinen tutkimustapa on erilaisten tulkinnallisten käytäntöjen kokonaisuus. Laadullisen tutkimuksen haasteena on sen määrittelyn vaikeus, koska siitä puuttuvat yleisesti hyväksytyt teoria ja metodit. (Metsämuuronen 2006, 83.) Tiedon saannin kannalta on tärkeää, että tutkittavilla henkilöillä on mahdollisimman

paljon tietoa ja kokemusta tutkittavasta aiheesta. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 85; Kananen 2008, 37.)

Tutkijaa ohjaavat tutkimustyön pohjana olevat käsitteet ja teoria sekä tutkijan oma elämäkokemus ja arvot. Tavoitteena on lisätä tietämystä ja luoda uusia näkökulmia todellisuudesta. (Aaltola 2010, 20.) Laadullisessa tutkimustavassa tutkija kerää aineiston usein henkilökohtaisesti, koska tällä tavoin tutkittavien mielipiteet tavoitetaan paremmin. Tämän vuoksi aineistonkeruumenetelminä suositetaan erilaisia haastattelumenetelmiä. (Juuti & Puusa 2011, 55–56.)

Laadullinen tutkimustapa antaa mahdollisuuden useamman tutkimusmenetelmän käyttöön. Menetelmien tulee kuitenkin olla tieteellisesti hyväksytyjä tiedonkeruu-, analysointi- ja tulkintamenetelmiä. Menetelmien valinta ei noudata tiettyä kaavaa, vaan jokaisella tutkimuksella on omat polkunsä. Menetelmät valitaan niin, että ne tukevat tutkimusongelman ratkaisuja. (Kananen 2008, 55–56.)

4.3 Tutkimusympäristö

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on yhteisö, jonka keskusjärjestö sijaitsee Helsingissä. Sen jäseniä ovat piirijärjestöt ja paikallisyhdistykset. Piirijärjestöt vaikuttavat oman alueen toimintaan ja tukevat alueensa paikallisyhdistyksiä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. c.) Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirin kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan piiri ry on osallisena Oulussa toteutettavassa ehkäisevän työn kärkihanke ESKO:ssa, jota toteutetaan yhteistyössä Oulun kaupungin sosiaali- ja terveystyöjärjestöjen kanssa (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri i.a. a.). Pohjois-Pohjanmaan piirin Voimaperhe-hanke on yksi osa ESKO-hanketta (Ehkäisevän työn kärkihanke Oulussa i.a.).

Voimaperhe-hankkeen kohderyhmänä ovat Oulun alueen lapset, nuoret ja lapsiperheet. Hankkeen tavoitteena on tukea ja edistää lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia, vahvistaa vanhemmuutta sekä ehkäistä lasten ja nuorten psyykki-

sen kehityksen häiriintymistä. Voimaperhe-hanke on perustettu vahvistamaan yhteistyötä järjestötoimijoiden ja julkisten palvelujen välillä. Tarkoituksena on kehittää lasten ja perheiden palveluja sekä luoda palvelukumppanuusrakenne näiden toimijoiden välille. Lisäksi hankkeen tarkoituksena on kehittää ehkäisevän työn toimintamalleja, työmenetelmiä sekä käytänteitä lapsille, varhaisnuorille, isille, äideille ja lapsiperheille. (Ehkäisevän työn kärkihanke Oulussa i.a.)

Oulussa aloitettiin marraskuussa 2011 Voimaperhe-hankkeeseen kuuluva PerhePesä-toiminta, joka on matalan kynnyksen toimintaa alueen lapsille, nuorille ja lapsiperheille. PerhePesä-toiminta päätettiin aloittaa Meri-Toppilan kaupunginosassa, koska alueen lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen oli koettu haastavaksi. Haastavuutta toi muun muassa alueen asukkaiden lisääntynyt monikulttuurisuus. (Airi Kananen, henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2012.)

Kevään 2012 aikana PerhePesässä toimi kaksi kertaa viikossa kaikille avoin perhekahvila, kerran viikossa Maailman mammat-perhekahvila ja kerran viikossa alle 10-vuotiaiden askartelutoiminta (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri i.a. b). Perhekahviloiden keskimääräinen kävijämäärä oli 8–10 perhettä, joista noin puolet maahanmuuttajia. Toiminnalla haluttiin vahvistaa maahanmuuttajavanhempien ja -lasten suomen kielen taitoa sekä yhteisöllisyyttä asuinalueen asukkaiden kesken. (Airi Kananen, henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2012.)

4.4 Aineiston kerääminen

Tutustuimme kevään 2012 aikana PerhePesän tiloihin ja toimintaan vierailamalla PerhePesässä useaan kertaan. Ensimmäisellä tutustumiskäynnillä esittelimme opinnäytetyön aiheen ja kerroimme sen tarkoituksesta PerhePesän kävijöille. Lisäksi jätimme PerhePesän tiloihin tiedotteen opinnäytetyöstämme. Vierailujemme tavoitteena oli muodostaa vuorovaikutus- ja luottamussuhde kävijöihin, jotta he kiinnostuisivat tutkimukseen osallistumisesta ja toiminnan kehittämistä.

Opinnäytetyön tekijän tulisi tutustua tutkittavaan aiheeseen ja päästä sinuksi siihen liittyvän ilmiön kanssa. Tutustumisen tulisi tapahtua ennen tiedonkeruuta ja analyysivaihetta. Opinnäytetyön tekijän omakohtaiset kokemukset ilmiöstä ja yhteisöstä laajentavat kirjoista saatavaa tietoa. (Kananen 2008, 48.)

4.4.1 Lomakekysely

Tutkimussuunnitelman hyväksymisen jälkeen laadimme lomakekyselyn PerhePesän kävijöille (LIITE 2). Kysely toteutettiin ennen varsinaista haastatteluai-
neiston keräämistä. Kyselyn tarkoituksena oli auttaa meitä muodostamaan teemahaastattelussa käytettävät teemat. Lisäksi tulokset-kappaleessa esitämme myös lomakekyselyssä ehdotettuja kehittämissideoita. Lomakekyselystä laadittiin mahdollisimman selkeä pyrkimyksenä huomioida maahanmuuttajataustaiset kävijät. Lomakekyselyihin vastaaminen tapahtui PerhePesä-käynnin yhteydessä kahden viikon kuluessa lomakkeiden jättöpäivästä. Lomakkeet palautettiin suljettuun laatikkoon. PerhePesän kävijöille laaditussa kyselylomakkeessa oli seitsemän kysymystä, joista kolme oli monivalintakysymystä ja loput avoimia kysymyksiä. Täytettyjä lomakkeita palautettiin 15 kappaletta.

Kyselytutkimuksen etuna on sen tehokkuus. Sen avulla voidaan saada tietoa muun muassa tosiasioista, tiedoista, toiminnasta, käyttäytymisestä, arvoista, mielipiteistä ja käsityksistä. Monivalintakysymyksiin laaditaan valmiit vaihtoehdot, joista vastaaja merkitsee ennalta määrätyn määrän vastauksia. Lisäksi monivalintakysymykset voivat sisältää avoimen kysymyksen, jolla tutkija voi saada esille uusia näkökulmia. Avoimilla kysymyksillä voidaan saada esiin näkökulmia, joita ei välttämättä ole osattu ajatella kyselylomaketta laadittaessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 190–194.)

Kysymyksien tulisi rakentua tutkimusongelmien ja -tavoitteiden mukaisesti. Kyselylomaketta laatiessa olisi tärkeää kiinnittää huomiota sen pituuteen ja kysymysten määrään. (Valli 2001, 100.) Kun halutaan täsmällistä tietoa, kysymysten tulee olla yksinkertaisia ja muodoltaan avoimia tai monivalintatyyppeisiä (Hirsjärvi ym. 2008, 190–194; Kananen 2008, 54).

4.4.2 Teemahaastattelu

Varsinainen aineisto kerättiin teemahaastattelua käyttämällä (LIITE 3). Teemahaastattelu suoritettiin kahtena erillisenä päivänä ryhmähaastatteluna PerhePesän tiloissa. Haastattelu toteutettiin ryhmähaastatteluna, koska näin oletimme useamman kävijän osallistuvan tutkimukseen ja koska haastatteluun käytettävä aika oli vähäinen toimintakauden ollessa loppumaisillaan. Haastattelun toteuttamista yksilöhaastatteluina esti PerhePesän tilojen avoimuus.

Ryhmähaastattelut toteutettiin alkukesästä, joka muodostuikin haasteelliseksi ajankohdaksi PerhePesän kävijämäärien laskiessa. Kävijämäärien laskuun vaikutti jo alkanut kesälomakausi. Tästä johtuen ensimmäiseen ryhmähaastatteluun osallistui kolme ja toiseen kaksi haastateltavaa. Tutkimusta tehdessä tulisi valita sellaiset henkilöt, joilla on eniten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Joskus tutkimustilanne saattaa kuitenkin olla sellainen, ettei tutkija voi vaikuttaa haastateltaviin. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole määriteltynä selvää haastateltavien määrää, ja yksikin haastateltava voi tuottaa tarpeeksi tutkimusaineistoa. (Kananen 2008, 34–37.)

Ryhmähaastattelu on keskustelua, jossa haastateltavat kommentoivat ja tuottavat tietoa käsiteltävästä ilmiöstä. Haastattelu tapahtuu kaikille yhtä aikaa, mutta haastattelijalla voi suunnata kysymyksiä myös yksittäiselle haastateltavalle. Haastattelijan tulee huolehtia siitä, että haastateltavat pysyvät sovituissa teemoissa ja jokaisella on tilaisuus osallistua keskusteluun. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48, 61.) Ryhmähaastattelu on varteen otettava vaihtoehto, kun voidaan olettaa haastateltavien vierastavan haastattelutilannetta. Ryhmästä voi olla myös apua väärinymmärrysten korjaamisessa. (Hirsjärvi ym. 2008, 206.)

Teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan edetään ennakkoon päätettyjen teemojen mukaan. Haastattelun pääpaino on ihmisten tekemissä tulkinnoissa sekä asioille annetuissa

merkityksissä. Teemahaastattelulla tutkittavien ääni saadaan avoimemmin esille. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 205; Sarajärvi & Tuomi 2009, 75.)

Teemahaastattelussa käytettävät teemat (LIITE 3) nousivat kyselylomakkeiden vastauksista. Teemoja oli neljä ja jokaisen teeman alle muodostui neljästä seitsemään kysymystä. Teemoja olivat toiminta, ystävyysuhteet, vanhemmuus ja lapset. Toimintaan liittyvien kysymysten tarkoituksena oli selvittää, tavoittaako toiminta kävijät. Ystävyysuhteisiin liittyvillä kysymyksillä selvitettiin, onko PerhePesässä helppo tutustua toisiin kävijöihin ja saada uusia ystäviä. Vanhemmuuskysymysten tarkoituksena oli kuvata, tukeeko toiminta vanhemmuutta ja millä tavalla. Lapset-teema keskittyi vanhempien kertomuksiin lapsiensa toiminnasta PerhePesä-käyntien yhteydessä.

Ryhmähaastattelut tallennettiin ääninauhurilla. Ennen haastattelun alkua ääninauhuri testattiin ja haastattelua varten valittiin tyhjä tallennuskansio. Ääninauhuri esiteltiin haastateltaville ja heille kerrottiin tulevasta äänitystilanteesta. Samalla varmistettiin lupa haastatteluaineiston käyttöön opinnäytetyössä. Koska haastattelut tapahtuivat PerhePesän tiloissa kahden toimintakerran aikana, PerhePesän ohjaajat avustivat haastateltavien lasten hoidossa. Haastateltaville annettiin kuitenkin mahdollisuus haastattelun aikana käydä lastensa luona. Haastateltavien poistuminen ja palaaminen huomioitiin haastattelua litteroitaessa.

4.5 Aineiston analysointi

Teemahaastattelulla kerätty aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on laadullisessa tutkimuksessa yleisesti käytetty perusanalyysimenetelmä. Sen avulla voidaan tehdä monenlaisia tutkimuksia. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimusaineistosta on tarkoitus muodostaa teoreettinen kokonaisuus. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 91.) Teoreettiset käsitteet luodaan kerätystä aineistosta, jolloin edetään yksittäisestä yleiseen (Kananen 2008, 90).

Haastattelujen jälkeen aineistojen purkaminen aloitettiin kuuntelemalla haastatteluaineistot läpi ja litteroimalla eli kirjoittamalla ne sanatarkasti. Luotettavuuden vuoksi litteroinnissa otettiin huomioon myös äänettömästi annetut vastaukset kuten nyökkäykset ja ne kirjattiin tekstiin. Litteroidun tekstin loppuun lisättiin muistiinpanovihkoon kirjoitettu materiaali, jonka haastateltavat tuottivat ääninauhurin sulkemisen jälkeen. Ääninauhurille tallentunut keskustelu oli pääosin selkeää. Haastattelupaikasta johtuen lasten äänet kantautuivat välillä nauhuriin peittäen alleen muutaman sanan haastatteluista. Epäselviä tai kokonaan taustamelun alle jääneitä sanoja kuvattiin litteroidussa tekstissä katkoviivalla. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä kymmenen sivua. Litteroitu teksti luettiin useaan kertaan ennen aineiston analysointiin siirtymistä.

Litteroinnilla tarkoitetaan tallenteiden, esimerkiksi kuvan, liikkeen tai äänen, saattamista tekstimuotoon. Tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman sanatarkka tekstitiedosto analysointia varten. Tekstimuodossa aineiston käsittely helpottuu. (Kananen 2008, 80.) Tutkimustehtävä ja tutkimusote vaikuttavat siihen, kuinka tarkkaan litterointiin ryhdytään. Yksiselitteistä ohjetta tähän ei ole. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 139.) Litteroinnin jälkeen tutkijan tulee lukea aineisto useaan kertaan läpi, jotta hän tuntisi aineistonsa hyvin (Puusa 2011, 120).

Aineiston analysointi aloitettiin litteroidun eli aukikirjoitetun aineiston pelkistämällä. Pelkistäminen aloitettiin alleviivaamalla haastatteluaineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysten kannalta tärkeät lauseet. Pelkistämisessä on kyse analysoitavan haastatteluaineiston tiivistämisestä, jota ohjaa tutkimustehtävä. Yksi pelkistämisen tapa on alleviivata eri väreillä aineistosta ne ilmaiset, jotka vastaavat tutkimustehtävän kysymyksiin. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 109.)

Tämän jälkeen alleviivatut lauseet jaoteltiin saman merkityksen sisältäviin ryhmiin. Ryhmistä muodostuivat alaluokat. Aineiston ryhmittely on aineiston alkuperäisilmauksien läpikäymistä ja samankaltaisten ja/tai toisistaan eroavien käsitteiden etsimistä. Käsitteistä muodostetaan ryhmiä ja yhdistetään luokiksi, joille annetaan niiden sisältöä kuvaavat nimet. Näin luokiteltu aineisto tiivistyy. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 110.)

Alaluokkia yhdistämällä saatiin yläluokkia ja edelleen yläluokkia yhdistämällä pääluokkia (Liite 4). Pääluokista muodostettiin vielä yhdistävä luokka (Liite 5). Analyysi etenee yhdistämällä luokkia toisiinsa niin kauan kuin se on aineiston kannalta mahdollista. Samankaltaisia alaluokkia yhdistämällä saadaan muodostettua yläluokkia. Yläluokille annetaan jälleen niiden sisältöä kuvaavat nimet. Yläluokkia yhdistämällä saadaan muodostettua pääluokkia. Pääluokat yhdistetään yhdeksi kaikkia kuvaavaksi luokaksi eli yhdistäväksi luokaksi. Alaluokat, pääluokat ja yhdistävä luokka auttavat tutkijaa vastaamaan tutkimusongelmiin. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 101, 111.)

Aineiston analyysin avulla aineistosta luodaan kokonaisuus, joka mahdollistaa monipuolisen tuloksien tulkinnan sekä johtopäätöksiä muodostamisen tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analyysin tavoitteena on yltää onnistuneisiin tulkintoihin. (Puusa 2011, 116–117.)

5 TULOKSET

5.1 Toimintamuoto kohtaa perheiden tarpeet

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli, mikä merkitys PerhePesä-toiminnalla on vanhemmille heidän kokemustensa mukaan. Tulosten mukaan toimintamuoto tuki PerhePesässä käyviä vanhempia (KUVIO 1). Vanhemmat kokivat PerhePesä-toiminnan tärkeäksi, koska viettivät päivät lastensa kanssa kotona. Toiminta-ajat koettiin pääosin lapsiperheille sopiviksi. PerhePesän kaltaista toimintaa ei vanhempien mukaan löydy Meri-Toppilan asuinalueelta ja kauemmas lähteminen koettiin hankalaksi kulkemisen vuoksi.

Tosi tärkeä... Oon paljo lasten kanssa kotona.

Kiva, että on aamu- ja iltapäiväaikoja.

Vanhempien mukaan toiminnan sisältö vastasi PerhePesässä käyvien perheiden tarpeisiin. Vanhemmat kokivat ohjatut tuokiot lasten kannalta hyväksi tavaksi oppia ryhmätaitoja. Toisaalta vanhemmat pitivät myös vapaamuotoisempaa toimintaa hyvänä. Vanhemmat pitivät hyvänä asiana mahdollisuutta vaikuttaa itse PerhePesä-kertojen sisältöön. Heidän mielestä kynnys kertoa uusista ideoistaan ohjaajille oli matala.

Lapsille semmonen...oppia kuuntelemaan ja keskittymmään ja toimimaan ryhmänä.

Semmone olo, että ois niinku tosi helppo ehottaa jotaki toimintaa.

Vanhemmat korostivat ohjaajien kykyä ottaa lapset huomioon ja myönsivät myös ohjaajien olemuksen vaikuttavan siihen, että PerhePesään oli mukava tulla ja helppo tulla. Osaltaan tähän vaikuttivat fyysiset puitteet, mutta erityisesti myös ohjaajien läsnäolo ja avoin vuorovaikutus. Ohjaajista välittyvä empaattisuus ja kaiken ikäisten kävijöiden huomioon ottaminen madalsivat vanhempien

kynnystä osallistua toimintaan. Ohjaajien toiminta ja olemus vaikuttivat osaltaan siihen, minkälainen ilmapiiri PerhePesässä kävijöiden kesken muodostui.

*Ohjaaja on tosi mukava ja semmonen just lämminsydäminen. Koh-
taa kaikki hyvin täällä, niin on erittäin kiva tulla.*

PerhePesä koettiin helposti lähestyttävänä paikkana. Ensinnäkin sijainti koettiin merkitykselliseksi tekijäksi, koska tilat sijaitsivat lähellä kotia. Ensimmäisellä käynnillä haasteena oli tosin ollut PerhePesän löytyminen asuintalojen keskeltä. Lisäksi vanhemmat kokivat tilojen kodinomaisuuden lisäävän sekä heidän että lasten viihtyvyyttä. Viihtyvyyteen vaikuttivat myös PerhePesässä vallitseva lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri. Vanhemmat muistivat jännittäneensä ensimmäistä PerhePesä käyntiä, mutta kokivat lämpimän vastaanoton vapauttaneen tunnelman.

Heleppo tulla, on tässä lähellä.

Tänne voi tulla, koska lapsetkin viihtyy.

Voi olla oma itsensä ja hyväksytään.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Toiminta muoto to- della tärkeä	Toimintamuoto tu- kee perheitä	Toiminta muoto koh- taa perheiden tarpeet
Toiminta-aikoja riittä- västi		
Lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri	Paikkana helposti lähestyttävä	
Kodinomainen vaiku- telma		
Sijainnin merkitys		
Ohjatut tuokiot tär- keitä	Toiminnan sisältö vastaa tarpeisiin	
Vaikuttamisen help- pous		
Ohjaajien rooli van- hempien puheessa		

KUVIO 1. Vanhempien kokemusten mukaan toimintamuoto kohtaa perheiden tarpeet

5.2 Yhteisö tukemassa vanhemmuutta

Yhteisönä PerhePesä vahvisti kokemusta omasta vanhemmuudesta (KUVIO 2). Aikuisten kanssa käydyt keskustelut toivat vaihtelua lapsipainotteiseen arkeen. Toiminnan koettiin tukevan vanhemmuutta, sillä se lisäsi voimia arjessa jaksamiseen ja rytmitti lapsiperheen arkea.

Saa paljon vastauksia ja tukea siihen omaan toimintaan.

Onhan se itelle sellanen mukava hengähdys hetki.

Saa semmosta rytmiäki päivään.

Vanhemmuus koettiin yhdistäväksi tekijäksi. Toiminta sai vertaistukimaisia piirteitä vanhempien samankaltaisten elämäntilanteiden myötä. Toisten vanhempien kanssa käydyt keskustelut ja neuvot rohkaisivat tarkastelemaan omaa vanhemmuutta. Muiden vanhempien kanssa jaetut kokemukset lisäsivät oman vanhemmuuden arvostamista, ja kotona lasten kanssa vietetyt vuodet koettiin tärkeäksi perheen hyvinvoinnin lisääjäksi

Ihmisillä on samanlaisia ongelmia, ni ihan kiva sitte kuulla, että me ei olla ainoita.

Yksin sitä saattas pahimmillaan niinku jotenki masentua ja niinku olla sillain, että mun elämä on nyt vaan tämmöstä kotona olemista, että se ei ois niin hyvää elämää.

Alkaa arvostaanki enemmän semmosta kotiäitiyttä ja vanhemmuutta.

PerhePesä auttoi vanhempia muodostamaan sosiaalisia verkostoja. Samankaltainen elämäntilanne toi kokemuksen yhteenkuuluvuuden tunteesta. Toiminta auttoi tutustumaan muihin asuinalueen vanhempiin ja lisäsi yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunnetta.

Täällä on tutustunu ihmisiin ja voi sitte tervehtiä tuolla ku muuallaki näkkee ja jutella.

Ulkomaalaisiin äiteihin on tullu semmonen, jotenki ne on tullu tummaksi eikä tunnu niin jännältä ja vieraalta.

On lapsillekki turvallista, että aikuiset tutustuu keskenään.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Yhteenkuuluvuuden tunne	Auttoi muodostamaan sosiaalisia verkostoja	Yhteisö tukemassa vanhemmuutta
Vanhempien ystävyys-suhteiden muodostuminen		
Vanhempien elämää yhdistävät tekijät	Vanhemmuus yhteisenä asiana	
Vanhemmuuden tiedostaminen		
Päivärytmiä tukevaa	Vanhemmuutta voimistava vaikutus	
Voimia arjessa jaksamiseen		
Tukea vanhemmuuteen		

KUVIO 2. Yhteisöllisyys vanhempien kokemuksissa

5.3 Leikki osana lasten sosiaalistumista

Tutkimusaineistoa analysoitaessa lasten toiminta nousi esille vanhempien puheessa. Toiseksi tutkimuskysymykseksi muotoutui, mikä merkitys PerhePesätoiminnalla on lapsille vanhempien kokemusten mukaan. Tulosten mukaan vanhemmat kokivat lasten hyötyvän PerhePesässä järjestetystä toiminnasta sekä toisten lasten seurasta. Ohjatun toiminnan ja toisten lasten seuran koettiin kehittävänsä ja lisäävänsä lasten sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä ryhmässä toimimista.

Lapsille älyttömän hyvää vaihtelua päästä niinku sisätillioihin leikkimään uusilla leluilla, näkemään muita lapsia, että sosiaalistuu.

Pääsee jonnekki sellaseen paikkaan missä on vaan lapsia...se viihtyy.

Ohjatusta toiminnasta esille nousivat askartelu- ja laulutuokiot. Vanhempien mukaan ne toivat vaihtelua lasten tavanomaiseen leikkiin. Osa vakiintuneista, ohjatuista tuokioista oli jo ehtinyt muodostua vanhemmille ja lapsille merkittäväksi osaksi toimintaa.

Lapsillaki on kivaa...saa askarrella, leikkiä vähä eri paikassa.

Aina lopussa se laulutuokio, se on tosi kiva ja semmonen tärkeä.

Toiminta motivoi ja innostaa askartelemaan ja touhuamaan lasten kanssa myös kotona.

Toisiin vanhempiin tutustuminen vaikutti yhteenkuuluvuuden tunteen lisäksi turvallisuuden tunteeseen. Tutut lapsiperheet lisäsivät vanhempien, mutta myös lasten hyvinvointia. Erään vanhemman mukaan ennen kouluikää muodostuneet kaverisuhteet ja oman yhteisön lasten tunteminen voivat helpottaa lapsen kouluun siirtymistä. Myös vanhemmille lapsen koulun aloittaminen voi tuntua turvallisemmalta, kun koulussa on jo tuttuja lapsia.

5.4 Vanhemmat vaikuttamassa toiminnan sisältöön

Kolmantena tutkimuskysymyksenä oli, millaista toimintaa vanhemmat toivovat PerhePesään. Vanhempien ideat PerhePesä-toiminnan kehittämiseksi jakaantuivat vanhempien ja lasten yhteisen toiminnan kehittämiseen sekä lapsille suunnatun ja vanhemmille suunnatun toiminnan kehittämiseen. Vanhempien ja lasten yhteiseksi toiminnaksi ehdotettiin lisää ohjattuja tuokioita, jumppatuokioita, leipomista ja ruoanlaittoa. Vanhemmat ehdottivat erilaisten teemapäivien viettoa sekä yhteisiä retkiä Oulun seudulla. Vanhemmat pitivät hyvänä ideana myös sellaista, että PerhePesässä olisi joskus useampia työntekijöitä leikittävässä lapsia, jolloin jäisi enemmän aikaa vanhempien väliseen vuorovaikutukseen.

Jumppatuokio...niinku sillä lailla siis lapsia aktivoiva ja siinä olis aikuisetki mukana.

Vanhemmat toivoivat, että ohjattua toimintaa jaettaisiin joskus lasten iät huomioiden. Tällöin pienemmille lapsille voisi olla eri toimintaa kuin vanhemmille lapsille. Myös kaikkia huomioivaa toimintaa, jossa lapset kerääntyisivät yhteisen tekemisen ympärille, toivottiin. Vanhemmat halusivat myös heihin kohdistuvaa toimintaa PerhePesältä. Ideoina olivat vierailijat sekä vanhempien kesken käytävä keskustelu eri aiheista. Vanhempien toiveissa oli esimerkiksi saada tietoa lasten ensiavusta, lasten kehityksestä, vanhempien väsymisen tunnistamisesta sekä ohjausta arjen rytmittämisessä. Vierailijoiksi ehdotettiin neuvolan terveydenhoitajaa sekä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoita.

Niinku missä kaikki lapset kerääntyvät jonnekkin yhteen juttuun tekemään yhteistä.

Joku semmonen minkä äärelle äidit kokoontuu keskustelemaan.

Vanhemmat kiinnittivät huomiota lisäksi toiminta-aikoihin, joita toivottiin enemmän. Toimintaa toivottiin myös kesäajalle. Vanhemmat halusivat, että PerhePesän internet-sivuja kehitettäisiin ja opastusta tiloihin parannettaisiin. Useimmat vanhemmista saapuvat PerhePesään lastenvaunujen kanssa, ja lastenvaunujen säilytys koettiin hankalaksi. Olemassa oleviin tiloihin ehdotettiin myös muunlaista kerhotoimintaa oman asuinalueen asukkaiden käyttöön. Tiloissa voisi järjestää lisäksi kirpputoripäiviä.

Kokonaisuutena toimintaan oltiin tyytyväisiä. Vanhempien kokemusten mukaan heillä oli mahdollisuus kehittää toimintaa ja ehdottaa ideoita, jotka vastaavat juuri heidän tarpeisiinsa. Uusia ideoita oli jo tullutkin vanhemmilta ja otettu käyttöön. Yksi tällaisista oli vaatteiden vaihtopiste, johon vanhemmat saivat tuoda tarpeettomia vaatteita muiden käytettäväksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

1. PerhePesä mahdollisti vanhempien väliset vertaissuhteet ja tuki vanhemmuutta. PerhePesä kohtauspaikkana kokosi yhteen asuinalueen lapsiperheiden vanhempia ja lapsia. Viikoittaiset tapaamiset muodostivat vanhempien kesken sosiaalisia verkostoja, ja helpottivat toisiin vanhempiin ja lapsiin tutustumista. Näin sekä vanhempien että lasten välille kehittyi sosiaalista pääomaa, jolla voidaan vaikuttaa alueelliseen hyvinvointiin.

2. PerhePesä mahdollisti lasten keskinäisen leikin ja samalla kehitti lasten sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä ryhmässä toimimista. Vanhempien kokemusten mukaan PerhePesän ohjattu toiminta sekä erilaiset lelut kiinnostivat ja osallistivat lapsia. Ohjatun toiminnan lisäksi mahdollisuutta vapaaseen leikkiin korostettiin.

3. PerhePesä-toiminta Oulun Meri-Toppilassa vastasi pääosin heidän tarpeisiin ja toiveisiin. Vanhempien toiveet toiminnan kehittämistä liittyivät vanhempien ja lasten yhteisen toiminnan, lapsille suunnatun toiminnan ja vanhemmille suunnatun toiminnan kehittämiseen. Vanhemmille oli tärkeää, että heille annettiin mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön.

7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA TUTKIMUKSEN EETTISYYS

7.1 Opinnäytetyön luotettavuus

Luotettavuuden arviointi liittyy kaikkiin tutkimuksiin. Luotettavuuden arviointia voidaan toteuttaa erilaisilla tutkimus- ja mittaustavoilla. (Hirsjärvi ym. 2008, 227.) Luotettavuus liittyy tutkimuksen eri vaiheisiin. Luotettavuutta tulee pohtia jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa, sillä aineiston keräämisen ja analysoinnin jälkeen luotettavuutta ei pystytä enää parantamaan. (Kananen 2010, 69.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen liittyy vahvasti tutkijan tarkka kertomus tutkimuksen toteuttamisesta. Kaikki aineiston keräämisen vaiheet on kuvattava tarkasti ja totuudenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2008, 27.) Opinnäytetyöhön kirjattiin tarkasti ja selkeästi tutkimuksen aineiston keräämisen ja analysointiin liittyvät vaiheet. Litteroimalla haastattelu heti haastattelutilanteen jälkeen lisätään aineiston laatua (Hirsjärvi ym. 2008, 227). Litterointi suoritettiin sanatarkasti, äänettömät eleet, kuten nyökkäykset huomioiden. Tuloksiin liitettiin suoria lainauksia selkeyden takaamiseksi siitä, miten tuloksiin päästiin. Liitteiksi lisättiin teemahaastattelun runko ja taulukot aineiston luokittelusta.

Haastatteluaineiston luotettavuus on yhteydessä sen laatuun. Laadukkuutta lisää hyvä, ennakkoon laadittu haastattelurunko. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 184–185.) Aineistonkeruu aloitettiin lomakekyselyllä. Luotettavuutta lisätäksemme laadittiin lomakekyselyn kysymyksistä mahdollisimman selkeitä. Tällä tavoin pyrittiin huomioimaan vastaajat, joiden suomen kielen taito oli heikko. Lomakekyselyn tarkoituksena oli auttaa teemahaastattelun teemojen muodostamisessa, jotta teemahaastattelua suunniteltaessa osattaisiin keskittyä oikeisiin teemoihin ja kysymyksiin. Varsinainen tutkimusaineiston keräämiseen käytettiin teemahaastattelua, koska teemahaastattelun avoimemman rakenteen ansiosta kävijöiden kokemukset saatiin monipuolisemmin ja luotettavammin esille.

Ryhmähaastattelut toteutettiin kahtena haastatteluna, ja ensimmäiseen osallistui kolme haastateltavaa ja toiseen kaksi haastateltavaa. Opinnäytetyö kertoo siten vain osan PerhePesässä käyvien vanhempien kokemuksista. Luotettavuutta lisää kuitenkin se, että vaikka kokemukset ovat subjektiivisia, vastauksissa oli yhteneväisyyksiä. Samankaltaisia vastauksia oli saatu myös jo aiemmissa perhekahviloita koskevissa tutkimuksissa.

Opinnäytetyön viitekehyksessä pyrittiin käyttämään uusimpia saatavilla olevia tutkimuksia ja teoksia. Tarvittaessa etsimme alkuperäisen lähteen luotettavuutta lisätäksemme. Tutkimusta tehtäessä lähdemateriaalin luotettavuuden arviointi on tärkeää. Tutkijan olisi hyvä kiinnittää huomiota lähdemateriaalin aitouteen sekä puolueettomuuteen. Luotettavimpia lähteitä ovat tieteelliset julkaisut. (Mäkinen 2006, 128–129.)

Tutkimuksessa tulee välttää plagiointia eli toisen kirjoittamaa tekstiä ei tule käyttää omassa tekstissä ilman alkuperäiseen kirjoittajaan viittaamista. Tutkijan ei pidä myöskään plagioida omia tutkimuksiaan, sillä tällainen menettelytapa johtaa tutkimuksen lukijoita harhaan. Tutkimusraporttiin tulee huolellisesti ja vääristelemättä kirjata tutkimuksessa käytetyt menetelmät ja tulokset. (Hirsjärvi ym. 2008, 25–26.) Opinnäytetyössä käytettyihin teoksiin viitattiin selkeästi Diakonia-ammattikorkeakoulun (2010) kirjallisten ohjeiden mukaisesti. Aineiston tulokset ja menetelmät kirjoitettiin totuudenmukaisesti ja kattavasti.

7.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkijan työtä ohjaavat ammattitaidon lisäksi eettiset periaatteet, normit, säännöt, arvot ja hyveet. Tutkija on moraalinen toimija, joka toteuttaa tieteen harjoittamiseen liittyviä valintoja eettisten vaatimusten kautta. (Pietarinen 2002, 58.) Tutkimuksella ja etiikalla on toisiinsa vaikuttava yhteys. Tutkimuksen tulokset vaikuttavat eettisiin päätöksiin, ja eettisillä näkökulmilla on vaikutusta tutkimuksessa tehtyihin ratkaisuihin. Eettisyyteen sitoutuminen vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen ja laatuun. Tutkija joutuu pohtimaan eettisyyttä tutkimusaihetta valittaessa: kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi tutkimukseen pääte-

tään ryhtyä. Eettisyyden tulisi ohjata tutkimusten tulosten soveltamista, tiedonhankintaa ja tutkittavien suojaa koskevia päätöksiä. (Sarajarvi & Tuomi 2009, 125–129.)

Lähdimme toteuttamaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiriltä saatua aihe-ehdotusta selvittämällä ensin heidän toiveitaan ja ehtoja opinnäytetyön toteutukselle. Näin saatiin selville, minkälaisesta opinnäytetyöstä olisi kyse, minkälaiseen käyttötarkoitukseen tuloksia haluttiin, mitkä olivat perusteet opinnäytetyön tekemiselle ja mihin tuloksia tulotaisiin käyttämään. Nämä tiedot vaikuttivat tuleviin opinnäytetyötä koskeviin ratkaisuihin eettisyyttä pohdittaessa.

PerhePesässä käyviä vanhempia tiedotettiin opinnäytetyön toteuttamisesta hyvissä ajoin ennen haastattelumateriaalin keräämistä, jotta vanhemmilla oli aikaa pohtia haastatteluun osallistumista. Kävimme useita kertoja paikan päällä kertomassa opinnäytetyöstä ja keskustelemassa vanhempien kanssa. Lisäksi jätimme yhteystiedoillamme varustetun tiedotteen (LIITE 1) PerhePesän ilmoitustaululle, jotta vanhemmat pystyivät tarvittaessa olemaan meihin yhteydessä. Keskusteluissa vanhempien kanssa korostettiin erityisesti opinnäytetyön vapaaehtoisuutta ja nimettömänä osallistumista sekä tuloksien käyttötarkoitusta.

Koska haastattelu tehtiin PerhePesä-käyntien aikana, meidän tuli saada vanhempien luottamus myös sen suhteen, että lapsista huolehdittaisiin haastattelun aikana. Tämän toteuttamiseksi saimme apua PerhePesän ohjaajilta. Lisäksi painotettiin, että vanhemmat saivat käydä lastensa luona haastattelun aikana, jos kokivat sen tarpeelliseksi. Tällä ratkaisulla haluttiin kunnioittaa vanhempien tarvetta olla lastensa lähellä ja käytettävissä haastattelutilanteesta huolimatta.

Ihmisoikeuksien kautta muodostuu perusta myös ihmisiin kohdistuviin tutkimuksiin. Tutkimuksen lähtökohtana täytyy olla ihmisarvon kunnioittaminen. Tutkimukseen osallistuvien tulee tietää etukäteen siihen liittyvät mahdolliset riskit, tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät. Osallistujilla tulee saada osallistua tutkimukseen vapaasta tahdosta ja osallistuessaan tutkimukseen, osallistujan tulee tietää, mistä tutkimuksessa on kyse. Tutkimukseen osallistujien hyvinvoinnista

tulee huolehtia koko tutkimuksen ajan. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 130–131; Hirsjärvi ym. 2008, 24.)

Lomakekysely toteutettiin nimettömästi ja täytetyt lomakkeet palautettiin niille varattuun suljettuun laatikkoon. Varsinaiset haastattelut toteutettiin PerhePesän tiloissa, ja ne päätettiin toteuttaa ryhmähaastatteluna, koska emme pystyneet tilojen haasteellisuuden vuoksi turvaamaan yksilöhaastatteluiden tunnistamattomuutta. Tiedostimme ennen haastattelujen tekemistä, että ryhmähaastattelu voi antaa erilaista tietoa kuin yksilöhaastattelu. Ennen haastattelua haastateltavat antoivat luvat haastattelujen tekemiseen ja tiedon käyttöön opinnäytetyötä varten. Osallistujien tulee pystyä luottamaan siihen, että heidän antamaa tietoa käytetään vain heille luvattuun tarkoitukseen, tutkija noudattaa lupaamiaan sopimuksia ja osallistujien identiteetti suojataan tietoja kerättyäessä (Sarajärvi & Tuomi 2009, 130–131). Tutkimuksen tekijän tulee toiminnassaan sitoutua siihen, että aineistoa käytetään ja säilytetään vain tarkoituksenmukaisesti (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 12).

8 POHDINTA

Sosionomin (AMK) ydinosaamiseen kuuluvat muun muassa tutkiva ja kehittävä työote sekä tutkimuksellinen osaaminen ja uuden tiedon tuottaminen (Sosiaaliportti 2012). Opinnäytetyömme tuottaa uutta tietoa PerhePesä-toiminnan kehittämiseksi. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina meidän tulee tiedostaa matalakynnyksisten kohtaamispaikkojen merkitys lapsiperheiden hyvinvoinnille. Perhekahvilat lisäävät kävijöiden sosiaalista pääomaa sekä tukevat vanhemmuutta. Perhekahviloiden kaltaiset kohtaamispaikat mahdollistavat alueellisen yhteisöllisyyden lisääntymisen sekä ehkäisevät asukkaiden eriarvoistumista ja syrjäytymistä.

8.1 Pohdintaa yhteisöllisyydestä

Mannerheimin Lastensuojeluliitolle tehdyssä opinnäytetyössä korostuu PerhePesä-toiminnan tuottama yhteisöllisyys asuinalueen lapsiperheille. PerhePesä luo puitteet ystävyysuhteiden muodostumiselle ja niiden jatkumiselle PerhePesän ulkopuolella. Haastattelemamme vanhemmat kuitenkin kokivat PerhePesä-aikojen riittävän tapaamisille. Ulkopuolisia ystävyysuhteita ei näin ollut muodostunut. Kaikille avoin toiminta antaa mahdollisuuden osallisuuteen ja on sen vuoksi tarpeellista ja tärkeää.

Putnam on tutkinut kirjassaan *Bowling Alone* yhteisöllisyyden vähentymistä amerikkalaisten keskuudessa. Putnam on havainnut, että vuosikymmenten saatossa vapaa-ajan vietto on siirtynyt yhteisöllisistä tapahtumista enemmän yksityisyyttä korostaviin vapaa-ajanviettopoihin. Ystäviä tavataan vähemmän, perheiden yhteiset hetket ovat harventuneet ja yhdessä tekeminen on menettänyt suosiotaan. Yhteiskunnassa yhteisöllisyyden vähentyminen näkyy ihmisten vähäisenä kiinnostumisena yhteisöä koskeviin asioihin. Vaikuttamista ei koeta tärkeäksi ja samalla se heijastuu yhteiskuntaan muun muassa äänestysinnostuksen vähentymisenä. (Putnam 2000, 32, 98–99, 109–115.) Yksilö voi kokea, että yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen ei tuo parempaa muutosta asioihin.

Samasta syystä kiinnostus ja aktiivisuus sekä oman yhteisön että valtion sisäisiin asioihin voi heikentyä. Yhteiskunnassa tulisi kiinnittää huomiota enemmän ihmisiä osallistaviin toimiin.

Suomalaisen yhteiskuntarakenteen murroksen myötä perinteiset yhteisöllisyyden muodot ovat hajonneet ihmisten muuttaessa kaupunkeihin (Harju 2010, 76). Ihmisten sitoutuminen asuinalueeseen voi vaihdella asuinmuodon myötä. Sitoutuminen voi olla heikkoa alueella, jossa vuokra-asuntojen osuus on suuri. Asuinpaikka voi muuttua useinkin, ja näin yhteisöllisyys tietyn asuinalueen asukkaiden kanssa voi jäädä vähäiseksi. Asuinpaikan muuttuminen ja muuttaminen vaikuttavat siihen, ettei sukulaisia tai tuttavuuksia uudella asuinalueella ole. Yhteisöllisyys on myös muuttanut muotoaan 2000-luvulle tultaessa. Tietotekniikka ja sosiaalinen media ovat vaikuttaneet osaltaan siihen, että sosiaalisia suhteita muodostetaan myös virtuaalisesti. Vapaa-aikaa saatetaan viettää huomattavan paljon kotona internetin sekä television ääressä, eikä toisten ihmisten tapaamista koeta enää merkitykselliseksi. Perinteisen kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen arvostaminen on vähentynyt, ja samalla yhteiskunnasta erkanemisen riski kasvaa.

Myös perheiden sisäinen yhteisöllisyys voi olla vähäistä yhteiskunnan murroksen myötä. Yhteistä aikaa voi olla vähemmän työstä ja opiskelusta johtuen. Kuinka monessa suomalaisessa perheessä esimerkiksi päivällinen syödään yhdessä? Perheen yhteiset hetket ovat arvokkaita turvallisuuden tunteen, luottamuksen ja sosiaalisen pääoman muodostumisen lähteitä. Ilman sosiaalisten suhteiden ja verkostojen muodostumista, ei ihmisten välillä myöskään synny luottamusta. Colemanin mukaan sosiaaliseen pääomaan kuuluu vastavuoroisuuden velvoite, joka mahdollistuu, kun ihmisten välillä vallitsee keskinäinen luottamus. Ihminen auttaa toisia, kun pystyy luottamaan siihen, että hän itse saa tarvittaessa vastapalveluksia. (Coleman 1990, 306.)

Yhteisössä yhteisön jäsenien välillä olevien suhteiden kautta muodostuu sosiaalista pääomaa. Lapsilla ei ole itsessään sosiaalista pääomaa, vaan se välittyy kasvatusyhteisön kautta. Tällöin puhutaan sosiaalisesta alkupääomasta. Sosiaalinen alkupääoma luo lapselle perustan, johon alkaa karttua lapsen omaa

sosiaalista pääomaa aktiivisen kasvatuksen tai passiivisen kasvuympäristön tuloksena. Sosiaalinen alkupääoma koostuu lapsen kasvuympäristössä vallitsevista arvoista ja normeista, yhteisön tuesta ja sosiaalisista verkostoista sekä luottamuksesta. (Pulkkinen 2002, 44.) Tänä päivänä perheyhteisöjen tuki ei välttämättä ole mahdollista lapsiperheiden asuessa kaukana isovanhemmista ja sukulaisista. Lapsen tulisi kuitenkin saada kokemuksia myös yhteisössä toimimisesta, sillä lapsen perusluottamus muodostuu varhain koettujen ihmissuhteiden kautta. (Pulkkinen 2002, 113.)

Vanhemmat kokivat PerhePesä-toiminnan kehittävän lasten taitoja sosiaalisessa kanssakäymisessä. Muiden lasten seurasta hyötyvät erityisesti kotihoidossa olevat lapset ja yhden lapsen perheet. Luottamuksen kehittymiseksi tarvitaan yhteisöissä olevien ihmisten välisiä suhteita. Lapsi on luontaisesti aktiivinen ja tarvitsee sosiaalisia virikkeitä ympäristöltään. Lapsen sosiaaliset taidot ja persoonallisuus pääsevät kehittymään sosiaalisten suhteiden kautta. Ilman sosiaalista kehitystä lasta uhkaa sosiaalisten taitojen heikkous. Se voi näkyä esimerkiksi lapsen kyvyssä muodostaa kaverisuhteita tai ristiriitatilanteina koulussa. (Pulkkinen 2002, 113.)

8.2 Pohdintaa vertaisuudesta

PerhePesässä kävijöiden välillä tapahtuva kohtaaminen, yhteisöllisyyden tunne ja oman vanhemmuuden tarkastelu perustuvat vanhempien keskinäiseen vertaisuuteen. Vertaistuki on yksi auttamistyön muoto, jossa ydinasiana on ihmisten välinen kohtaaminen ilman asiakas-potilas-roolia. Vertaistuki mahdollistuu, kun samassa elämäntilanteessa olevien tai samanlaisia kokemuksia omaavien välille muodostuu vastavuoroinen suhde, jossa elämäntilanteita käsitellään yhdessä ja jaetaan kertyneitä kokemuksia. Vertaisryhmien ei tarvitse koskettaa vain kriisiytyneitä elämäntilanteita, vaan yhtäläillä vertaistuen avulla voidaan luoda yhteisöllisyyttä ja ystävyysuhteita. (Hyväri 2005, 214–215.)

Lapsen vertaissuhteilla tarkoitetaan lasten välisiä suhteita, jossa lapset ovat kutakuinkin samanikäisiä ja samalla tasolla sosiaalisessa, emotionaalisessa tai

kognitiivisessa kehityksessä. Lasten vertaissuhteessa lapsi omaksuu tietoja, taitoja sekä asenteita. Toisten lasten kanssa koetut asiat vaikuttavat välittömään sopeutumiseen, hyvinvointiin sekä pitkälle tulevaisuuteen. Vertaissuhteessa lapsi oppii asioita itsestään ja samalla oma minäkuva rakentuu. Lapselle muodostuu käsitys siitä, minkälainen hän on ja minkälaisia ominaisuuksia hänellä on. (Salmivalli 2005, 15.)

Leikki toisten lasten kanssa muodosti lasten välisiä vertaissuhteita. Lapsen vertaisuus perustuu toisen kanssa jaettuun leikkiin ja leikin seuraamiseen. Ohjaajien ohjaamissa tuokioissa korostuu ryhmässä toimiminen ja toisten huomioonottaminen. Tärkeää on myös mahdollisuus vapaaseen leikkiin ja ympäristön tutkimiseen. PerhePesässä lapsen oli mahdollista saada leikkikokemuksia erikäisten ja eri kulttuurista tulevien lasten kanssa. Lasten keskinäisen leikin ja ryhmässä toimimisen kautta myös suvaitsevaisuus ja tasavertaisuus mahdollistuvat.

8.3 Aikaisemmat opinnäytetyöt

Perhekahvilat tuovat mukavaa vaihtelua lapsiperheiden arkeen. Tämä nousi esille myös Hanna Harjulan ja Sanna Soukan tekemissä opinnäytetyöissä. Perhekahviloiden kautta vanhemmilla ja lapsilla oli mahdollisuus tavata toisia asuinalueensa lapsiperheitä. PerhePesä erosi Harjulan ja Soukan tutkimista perhekahviloista ohjaajien osalta. PerhePesää ohjasi kaksi palkattua työntekijää, kun Harjulan ja Soukan tutkimia perhekahviloita ohjasivat vapaaehtoiset. (Harjula 2011, 23; Soukka 2010, 23.) Myös Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirin perhekahvilatoimintaa ohjaavat yleensä vapaaehtoiset toimijat (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri i.a.c).

Haasteena vapaaehtoisten ohjaamassa toiminnassa on toiminnan vakaa jatkuminen ja vapaaehtoisten saaminen mukaan toiminnan ylläpitoon. Harjulan opinnäytetyössä tulee esille vanhempien toive toiminnan jatkuvuudesta ja vapaaehtoisten saamisesta, vaikkakin heistä vain pieni osa oli valmis itse osallistumaan toiminnan ohjaamiseen vapaaehtoisena. (Harjula 2011, 28.) Pohdimme, vaikut-

taako PerhePesässä se, että ohjaajat saavat palkkaa työstään, heidän työmotivaatioonsa lisäävästi. Olisiko ohjaajien palkkaamisella myös vaikutusta perhekahvilatoiminnan vakiinnuttamiseen osaksi hyvinvointipalveluita?

PerhePesässä käyneet vanhemmat toivat esille ohjaajien merkityksen toiminnan luonteelle. Havaitimme, että PerhePesän ohjaajat olivat motivoituneita ohjaamaan ja kehittämään toimintaa. Heidän työkäytänteistään välittyi aito kiinnostus PerhePesän kävijöitä kohtaan, ja toiminnallaan he osallistivat kävijöitä keskusteluun ja vertaisuuteen. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotamme, näkykö toiminnassa eroavaisuuksia vapaaehtoisten ja palkattujen ohjaajien välillä?

8.4 Pohdintaa opinnäytetyöstä

Opinnäytetyöhön haluttiin tietoa myös PerhePesä-toiminnan merkityksestä lapsille. Kyselylomakkeilla kerätyn alustavan tiedon mukaan PerhePesässä käyvät lapset olivat iältään suurimmaksi osaksi 0–3-vuotiaita, joten lasten haastattelu ei ollut mahdollista lasten toiminnan kartoittamiseksi. Haastatteluissa vanhemmat toivat esille PerhePesä-toiminnan merkityksen lasten kannalta siinä määrin, että lasten kokemukset otettiin yhdeksi tutkimuskysymykseksi.

Opinnäytetyötä suunniteltaessa otimme huomioon PerhePesän maahanmuuttajataustaiset kävijät. Opinnäytetyö ei kuitenkaan tavoittanut heitä niin laajasti kuin olisimme halunneet. Ryhmähaastatteluun ei osallistunut yhtään maahanmuuttajataustaista kävijää. Pohdimme, olisiko vanhempien kokemuksia kartoitettiin kysymyksiin voinut sisällyttää kysymyksen eri kulttuurien kohtaamisesta PerhePesästä. Tällä tavoin tuloksiin olisi saatu mahdollisesti mukaan monikulttuurisuutta käsittelevää tietoa enemmän. Näiden tuloksien perusteella ehdotamme toiseksi jatkotutkimukseksi maahanmuuttajataustaisten kävijöiden kokemusten kartoittamista PerhePesä-toiminnasta.

Haasteeksi muodostui haastateltavien saaminen mukaan ja haastatteluajankohdasta johtuva kävijämäärien vähyyys. Kerroimme opinnäytetyöstä, sen toteutustavasta ja tavoitteista hyvissä ajoin ennen haastattelujen toteutusta. Tarkoi-

tuksena oli toteuttaa haastattelut yksilöhaastatteluina, mutta äiteihin tutustuessa meille vahvistui tunne, että yksilöhaastattelua mahdollisesti arasteltaisiin, koska halukkaita yksilöhaastatteluun ei löytynyt. Yksilöhaastatteluita oli myös hankala toteuttaa, koska PerhePesän tiloissa ei ollut mahdollista tehdä haastattelua, joka olisi turvannut haastateltavan yksityisyyden. Nämä asiat vaikuttivat siihen, että valitsimme aineiston keräämisen tavaksi ryhmähaastattelun.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani 2010. Filosofia, tiede, ymmärtäminen. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–27.
- Allardt, Erik 1998. Hyvinvointitutkimus ja elämänpolitiikka. Teoksessa Roos J.P. & Hoikkala Tommi (toim.) Elämänpolitiikkaa. Helsinki: Gaudemus, 34–53.
- Coleman, James S. 1990. Foundations of Social Theory. Cambridge: Harvard University Press.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. 5., uudistettu painos. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. C, katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Ehkäisevän työn kärkihanke Oulussa i.a. Voimaperhe tekee työtä perheiden hyväksi. Viitattu 16.3.2012.
<http://www.kumppanuuskeskus.fi/esko/voimaperhe/>.
- Ellonen, Noora; Kivivuori, Janne; Korkiamäki, Riikka; Kääriäinen, Juha & Rostila, Ilmari 2005. Nuorten masentuneisuudesta ja rikekäyttäytymisestä sosiaaliseen pääomaan.
<http://yp.stakes.fi/NR/rdonlyres/D6E6BC2C-17E3-4F8E-969D-33F9AC6D6552/0/051kaariainen.pdf>.
- Ellonen, Noora & Korkiamäki, Riikka 2006. Sosiaalinen pääoma lasten ja nuorten hyvinvoinnin resurssina. Sosiaalinen pääoma –käsitteen käyttö kansainvälisessä lapsuus- ja nuorisotutkimuksessa. Teoksessa Hannele Forsberg; Aino Ritala-Koskinen & Maritta Törrönen 2006. Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia. Jyväskylä: PS-kustannus, 221–250.
- Eskola, Marjatta & Jauhiainen, Riitta 1994. Ryhmäilmiö – perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna. Porvoo: WSOY.

- Harju, Aaro 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Vantaa: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Harjula, Hanna 2011. MLL Pyhäjärven Paikallisosasto. Perhekahvila Juttutupa tukemassa vanhemmuutta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Helminen, Jari 2006. Onnen kehto vai kurjuuden alho? Teoksessa Jari Helminen (toim.) 2006. Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS-kustannus, 15–36.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. 13.–14., osin uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hyväri, Susanna 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 214–235.
- Hyyppä, Markku 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2011. Mitä laadullinen tutkimus on?. Teoksessa Pauli Juuti & Anu Puusa (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat – Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Vantaa: Hansa-Book, 47–57.
- Kajanoja, Jouko 2003. Sosiaalipolitiikka ja talousteoria. Teoksessa Tuula Helne; Raija Julkunen; Jouko Kajanoja; Sini Laitinen-Kuikka; Tiina Silvasti & Jussi Simpura. Sosiaalinen politiikka. Juva: WS Bookwell Oy, 183–214.
- Kananen, Airi 2012. Perhetoiminnan päällikkö, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry. Oulu. Henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2012.
- Kananen, Jorma 2008. Kvali – Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 93. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

- Kananen, Jorma 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Lammi-Taskula, Johanna & Salmi, Minna 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa Salme Ahlström, Sakari Karvonen & Johanna Lammi-Taskula (toim.). Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 38–49.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri i.a. a. Voimaperhehanke. Viitattu 16.3.2012. <http://pohjois-pohjanmaa.mll.fi/toimintamuodot/voimaperhe-hanke/>.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri i.a. b. Perhekahvilat. Viitattu 30.4.2012. <http://pohjois-pohjanmaa.mll.fi/perhekahvilat/>.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry i.a. c. Tietoja Piiristä. Viitattu 16.3.2012. <http://pohjois-pohjanmaa.mll.fi/tietoja-piirista/>.
- Metsämuuronen, Jari (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Mäkelä, Pekka & Tuomela, Raimo 2011. Sosiaalinen toiminta. Teoksessa Raili Haaki; Tuija Kotiranta & Petteri Niemi (toim.) 2011. Sosiaalisen toiminnan perusta. Helsinki: Gaudeamus, 87–112.
- Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Möttönen, Sakari 2002. Kunnat, järjestöt ja paikalliset verkostot. Teoksessa Petteri Ruuskanen (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus, 112–135.
- Ouluinfo.fi i.a. Meri-Toppila. Viitattu 19.3.2012. <http://www ouluinfo.fi/Meri-Toppila.php>.
- Pietarinen, Juhani 2002. Eettiset perusvaatimukset tutkimustyössä. Teoksessa Sakari Karjalainen, Veikko Launis, Risto Pelkonen & Juhani Pietarinen (toim.) 2002. Tutkijan eettiset valinnat. Helsinki: Gaudeamus Kirja, 58–69.
- Pulkkinen, Lea 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Putnam, Robert D. 2000. Bowling alone: the collapse and revival of American community. New York: Simon & Schuster.
- Puusa, Anu 2011. Laadullisen aineiston analysointi. Teoksessa Pauli Juuti & Anu Puusa (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat – Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Vantaa: HansaBook, 114–125.
- Ruuskanen, Petri 2002. Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Petri Ruuskanen (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi – Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus, 5–27.
- Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Sauli, Hannele 2001. Lasten köyhyys on lisääntynyt. Teoksessa Marjatta Bardy, Tarja Heino ja Minna Salmi 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus raporteja 263. STAKES, 35–40.
- Sauli, Hannele & Salmi, Minna 2001. Suomalainen lapsi ja perhe. Teoksessa Marjatta Bardy, Tarja Heino ja Minna Salmi 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus raporteja 263. STAKES, 23–27.
- Sosiaaliportti 2012. Sosiaaliala ammattikorkeakouluissa – Sosionomi (AMK) – tutkinto. Viitattu 16.11.2012. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/.
- Soukka, Sanna 2010. ”Kiva, kun on perhekahviloita, se piristää”. Perhekahvila-toiminnan kehittäminen. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Suomen virallinen tilasto i.a. Työvoimatutkimus. Perheet ja työ vuonna 2011. Lapsiperheissä molemmat vanhemmat yleensä työllisiä . Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 7.10.2012.

http://www.stat.fi/til/tyti/2011/14/tyti_2011_14_2012-09-11_kat_005_fi.html.

Tilastokeskus 2007. Kaupungit kasvavat sisältäpäin. Viitattu 1.10.2012.

http://www.stat.fi/artikkelit/2007/art_2007-07-12_003.html?s=0.

Tilastokeskus 2012. Laatuseloste, perheet 2011. Viitattu 23.10.2012.

http://tilastokeskus.fi/til/perh/2011/perh_2011_2012-05-25_laa_001_fi.html

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2012. Tilastot ja rekisterit. Viitattu 23.10.2012.

<http://www.stakes.fi/FI/Tilastot/Aiheittain/Lapsuusjaperhe/lastensuojelu.htm>

Törrönen, Maritta 2012. Onni on joka päivä – Lapsiperheen arki ja hyvinvointi.

Helsinki: Gaudeamus.

Valli, Raine 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I – Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 100–112.

LIITTEET

LIITE 1: Tiedote opinnäytetyöstä

KERRO MEILLE KOKEMUKSESI PERHEPESÄ-TOIMINNASTA!

Olemme kaksi sosionomi (AMK) -opiskelijaa Diakonia-ammatti-
korkeakoulusta. Teemme tämän kevään aikana opinnäytetyötä PerhePesä-
toiminnasta. Yhteistyökumppanina toimii Mannerheimin Lastensuojeluliitto
(MLL). Tarkoituksena on kerätä vanhempien kokemuksia ja toiveita PerhePe-
sä-toiminnasta. Vastaukset auttavat muun muassa PerhePesä-toiminnan ke-
hittämisessä.

Jätämme PerhePesän tiloihin kyselykaavakkeita toukokuun toisella viikolla
(viikko 19), joihin toivoisimme mahdollisimman monen vastaavan ja antavan
lomakkeen täyttämisen jälkeen PerhePesän ohjaajille Jaana Myllälle tai
Mervi Klemetille. Opinnäytetyöhön osallistuminen on vapaaehtoista. Vasta-
ukset käsitellään luottamuksellisesti ja nimettömästi.

Jos haluatte lisää tietoa opinnäytetyöhömme liittyen, voitte laittaa meille
sähköpostia.

Terveisin:

Niina Polojärvi, niina.polojarvi@student.diak.fi

Johanna Riekkö, johanna.riekki@student.diak.fi

LIITE 2: Kysely PerhePesä-toiminnasta

KYSELY PERHEPESÄ-TOIMINNASTA

Pyydämme ystävällisesti Teitä täyttämään alla olevan kyselyn. Voit vastata myös kotona. Palautathan kyselyn PerhePesään **viimeistään torstaina 24.5.** Vastauksia tullaan käyttämään apuna PerhePesä-toiminnan kehittämisessä. Vastaukset käsitellään nimettömästi ja luottamuksellisesti.

1. Sukupuoli

Nainen

Mies

2. Lapsen / lasten iät, joiden kanssa käyt PerhePesässä?

---

3. Mistä tai keneltä sait tiedon PerhePesä-toiminnasta?

---

4. Missä näistä PerhePesän toiminnoista käyt?

	harvoin	usein	en koskaan
PerhePesä tiistai 9.30 – 12.00	☐	☐	☐
PerhePesä torstai 13.00 – 15.30	☐	☐	☐
Maailman Mamat perjantai 9.00 – 12.00	☐	☐	☐

5. Mikä PerhePesä-toiminnassa on mielestäsi tärkeintä? Numeroi vaihtoehdot, 1=tärkein, 2=seuraavaksi tärkein, ja niin edelleen...

- Vapaa keskustelu
- Askartelu
- Lasten mahdollisuus leikkiin
- Laulutuokio
- Uudet ystävät
- Viihtyisät tilat
- Vierailijat
- Välipalatarjoilu
- Muu, mikä?

---

6. Ehdota kolme (3) ideaa PerhePesä-toiminnan kehittämiseksi.

1. _____

---

2. _____

---

3. _____

---

7. Mihin muuhun toimintaan toivoisit PerhePesän tiloja käytettävän?

Kiitoksia vastauksestanne!

Pidämme vielä kesäkuun aikana ryhmähaastattelun liittyen vastaamiinne kysymyksiin. Tällä tavoin saamme tarkempaa tietoa kokemuksistanne sekä toiveistanne. Haastattelu on vapaaehtoinen. Mikäli kiinnostuit, otathan yhteyttä PerhePesän ohjaajiin Jaana Myllylään tai Mervi Klemettiin. Voit olla myös suoraan yhteydessä meihin johanna.riekki@student.diak.fi tai niina.polojarvi@student.diak.fi

LIITE 3: Teemahaastattelun teemat ja kysymykset

Toiminta

Miltä tuntui tulla PerhePesään ensimmäisen kerran?

Mikä saa sinut tulemaan PerhePesään?

Onko kolme PerhePesä kertaa viikossa riittävä määrä?

Ovatko aukioloajat hyvät? (ti 9.30-12.00, to 13.00-15.30, pe 9.00-12.00)

Ystävyysuhteet

Onko PerhePesässä helppo tutustua toisiin kävijöihin?

Oletko saanut uusia ystäviä PerhePesän kävijöistä?

Pidättekö yhteyttä muulloin?

Miten pidätte yhteyttä?

Vanhemmuus

Oletko saanut tukea vanhemmuuteesi PerhePesän kautta?

Millaista tukea olet saanut?

Toivoisitko enemmän ohjattua toimintaa? (vierailijat, teemat)

Millaista ohjattua toimintaa toivoisit PerhePesään?

Oletko päässyt vaikuttamaan PerhePesän toimintaan?

Millä tavoin olet päässyt vaikuttamaan toimintaan?

Entä jos PerhePesä toimintaa ei olisi, miten se vaikuttaisi teidän perheen arkeen ja jaksamiseen?

Lapset

Mitä lapsesi yleensä tekee PerhePesässä?

Mitä mieltä olet lapsille suunnatusta toiminnasta? (laulu tuokio, askartelu)

Pitäisikö lapsille suunnattua toimintaa olla enemmän?

Minkälaista lapsille suunnatun toiminnan tulisi olla?

LIITE 4: Luokittelu, esimerkki 1

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Lasten toiminta vanhempien puheessa Lapset luomassa suhteita	Lastenäni	Leikki osana lasten sosiaalistumista
Toimintamuoto todella tärkeä Toiminta-aikoja riittävästi	Toimintamuoto tukee perheitä	Toimintamuoto kohtaa perheiden tarpeet
Lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri Kodinomainen vaikutelma Sijainnin merkitys	Paikkana helposti lähestyttävä	
Ohjatut tuokit tärkeitä Vaikuttamisen helppous Ohjaajien rooli vanhempien puheessa	Toiminnan sisältö vastaa tarpeisiin	
Yhteenkuuluvuuden tunne Vanhempien ystävyyssuhteiden muodostuminen	Auttoi muodostamaan sosiaalisia verkostoja	Yhteisö tukemassa vanhemmuutta
Vanhempien elämää yhdistävät tekijät Vanhemmuuden tiedostaminen	Vanhemmuus yhteisenä asiana	
Päivärytmiä tukevaa Voimia arjessa jaksamiseen Tukea vanhemmuuteen	Vanhemmuutta voimistava vaikutus	
Kehitysideat	Ehdotukset toiminnan kehittämiseksi	Vanhemmat vaikuttamassa toiminnan sisältöön

LIITE 5: Luokittelu, esimerkki 2

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄ LUOKKA
Lastenäni	Leikki osana lasten sosiaalis- tumista	Vanhempien ja lasten koke- muksia PerhePesä-toiminnan vaikuttavuudesta perheiden hyvinvointiin.
Toimintamuoto tukee perheitä	Toimintamuoto kohtaa per- heiden tarpeet	
Paikkana helposti lähestyttä- vä		
Toiminnan sisältö vastaa tar- peisiin		
Auttoi muodostamaan sosiaa- lisiä verkostoja	Yhteisö tukemassa vanhem- muutta	
Vanhemmuus yhteisenä asia- na		
Vanhemmuutta voimistava vaikutus		
Ehdotukset toiminnan kehit- tämiseksi	Vanhemmat vaikuttamassa toiminnan sisältöön	